

Josep Ramoneda

Reis i 'cayucos'

Els mateixos mitjans de comunicació que donaven compte de la triomfal visita reial a Ceuta i Melilla i de les picabaralles diplomàtiques amb el Marroc informaven de la mort de 56 immigrants en un cayuco que havia sortit del Senegal cap a les Canàries. Les morts devien ser esgarrifoses; de fam i de set es tarda molt a morir. Dels set diaris que vaig llegir el dimecres dia 7, només dos duien aquesta informació a portada: *El País* a una columna, per dalt a la dreta, *El Mundo* en una línia sota la capçalera. 56 morts més quan feien camí cap a la terra promesa, que fan que ja s'acosti a 9.000 el nombre de persones que el mar s'ha endut per a major glòria de les societats benestants europees.

Molts d'aquests morts s'haurien pogut evitar si Espanya no hagués encerclat Ceuta i Melilla amb dues tanques de la vergonya. Paradoxes de la història: des que va caure el tan justament criticat mur de Berlín, els murs i les tanques no han deixat de proliferar arreu del món. Aquell famós mur era per a impedir que els habitants del regne dels soviets s'escapessin i per a protegir-los de les males influències foranes. Les tanques i murs actuals són per a impedir que els pàries vin-

guin a pertorbar l'ordre sagrat de les paranoiques societats del primer món. No tinc notícia que els reis s'acostessin a la tanca. La visita era una festa major patriòtica i en aquests casos la primera preocupació dels qui ho organitzen és amagar les coses lletges. Fa de mal dissimular una tanca que té més de dotze quilòmetres –parlo de Melilla, en aquest cas– i que fins i tot s'endinsa al mar per fer-ho més difícil al qui tingués la gosadia d'entrar nedant abans d'anar-se'n a jugar-se la vida a la immensitat del mar, entre Mauritània o el Senegal i les Canàries. Melilla és una ciutat atractiva, que té un centre d'una excel·lent arquitectura modernista d'escala humana i que té també l'atractiu de tot lloc de frontera: cosmopolitisme, tràfec, il·legalisme popular, i, quan t'acostes a la tanca, un silenci petrificat que sona a morts.

Als reis, i als qui els belluguen, només els importava l'espanyolitat de Ceuta i Melilla. A mi em sembla més preocupant aquesta condició de barrera –tan aclaparadorament simbòlica com inútil– per a impedir el pas als qui no tenen diners per a

comprar el viatge a un traficant, a un corrupte, a una mafieta. A mi, senzillament, m'avergonyeix ser ciutadà d'un país i d'una Unió Europea que deixa que els més miserables dels qui truquen a la seva porta vaguin pels boscos del nord del Marroc o es juguin la vida al mar, mentre puguem demostrar que som nosaltres els qui tenim la paella pel mànec. Un exercici de cinisme perquè tothom sap que aquestes tanques no hi són per a impedir que alguns entrin –la immensa majoria entren pels aeroports i per la frontera francesa–, sinó per fer creure a la ciutadania que a la societat de la por veu fantasmes arreu, que els tenen a ratlla. D'això, o del sistema d'explotació de les dones que cada dia travessen la frontera carregades de fardells més grossos que elles, al servei d'un contrabandisme de misèria, o de les màfies que cobren dos mil euros per fer passar la frontera (el preu s'ha doblat des que la tanca

es va alçar fins a vuit metres), o de les trames del poder local, als reis ningú no els va explicar res. L'única cosa que importava era la retroalimentació nacionalista entre Espanya i el Marroc a compte d'aquest viatge, d'acord amb al principi que diu que tot nacionalisme desplaça un volum de so- roll equivalent al que ha desplaçat el nacionalisme veí. I tots dos na-

cionalismes contents, perquè tots dos hi han sortit guanyant, en la tasca d'alimentació espiritual de les respectives ànimes patriòtiques.

En la qüestió de Ceuta i Melilla hi ha una contradicció de la qual els governs espanyols no han pogut sortir mai. La defensa de la sobirania espanyola sobre aquestes ciutats és incompatible amb la de Gibraltar. Si s'aplica el principi d'unitat territorial –un principi que en el món global sembla una mica retrògrad–, Espanya té dret de reclamar Gibraltar, però ha de reconèixer que el Marroc té el mateix dret sobre Ceuta i Melilla. I si s'aplica un principi més modern, la voluntat dels ciutadans, jo tendria a pensar, per allò que tothom vol ser del país aparentment més fort, que tot es quedaria com està: els gibraltarencs al Regne Unit i els de Ceuta i Melilla a Espanya. Però això vol dir *mentar la bicha*, que diuen en castellà: els referèndums d'autodeterminació.

Director del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona